

Мукачівський державний університет
Кафедра англійської мови, літератури з методиками навчання

Розман І.І.

ЗАРУБІЖНА ЛІТЕРАТУРА

**Методичні вказівки до проведення практичних
занять**

**для здобувачів
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти**

**спеціальності 014. Середня освіта
спеціалізації 014.21 Англійська мова та зарубіжна
література**

**Мукачево
2024**

УДК 821(100)(072)(076.5)

Розглянуто та рекомендовано до друку Науково-методичною радою Мукачівського державного університету протокол №3 від 24 жовтня 2024 р.

Розглянуто та схвалено на засіданні кафедри англійської мови, літератури з методиками навчання, протокол №3 від «14» вересня 2024 р.

Автор

Розман І.І. – д.пед.н., професор, професор кафедри англійської мови, літератури з методиками навчання

Рецензент:

Кобаль В.І. – к.пед.н., професор, проректор з науково-педагогічної роботи МДУ

P64

Зарубіжна література: методичні вказівки до проведення практичних занять для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 014.021 Середня освіта (Англійська мова і зарубіжна література) // Автор: проф. І.І. Розман. – Мукачево: МДУ, 2024. 40 с. (2, 05 др.арк).

Методичне видання містить вступ, методичні вказівки з підготовки практичних занять, критерії до оцінювання практичних робіт, теми практичних занять та питання для підсумкового контролю, завдання для індивідуальної роботи. Для кожної практичної роботи визначена мета заняття. Запропоновано дидактичний матеріал, рекомендовану літературу, терміни та поняття до теми практичного заняття, завдання для самостійної роботи з переліку питань для обговорення та тематика реферативних повідомлень.

Призначене для педагогічних закладів вищої освіти, викладачів, здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 014.021 Середня освіта (Англійська мова і зарубіжна література).

© Мукачівський державний університет, 2024
© І.І.Розман

ПЕРЕДМОВА

ВСТУП.....	4
МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ З ПІДГОТОВКИ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ.....	7
ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ.....	7
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 1.....	11
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 2.....	13
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 3.....	15
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 4.....	18
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 5.....	21
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 6.....	23
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 7.....	27
КРИТЕРІЇ ДО ОЦІНЮВАННЯ УСНИХ ВІДПОВІДЕЙ, ВИКОНАННЯ ТВОРЧИХ, ПРОБЛЕМНО-ПОШУКОВИХ ТА ДОСЛІДНИЦЬКИХ ЗАВДАНЬ.....	30
ЗАВДАННЯ ДЛЯ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ.....	30
ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ.....	31
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	34

ВСТУП

Розбудова суверенної української держави, реалізація національної програми «Освіта. Україна ХХІ століття» і викладання дисципліни «Зарубіжна література» потребують нового визначення мети, завдань, змісту навчання та виховання учительських кадрів, роль яких у розв'язанні цих проблем вирішальна. З урахуванням змісту сучасної системи знань та особливостей організації навчального процесу дисципліна «Зарубіжна література» розглядається як складова змісту навчальної підготовки філологів, майбутніх вчителів англійської мови та зарубіжної літератури і побудована на відповідних теоретичних, наукових засадах та практичній підготовці.

Зміст практичних завдань з дисципліни «Зарубіжна література» спрямовано на поглиблене вивчення літературних творів різних епох і культур, аналіз текстів, визначення основних літературних течій, стилів та їхніх представників. Для досягнення високих результатів зміст практичних завдань включає:

- Читання та аналіз класичних і сучасних творів зарубіжної літератури.
- Порівняння літературних напрямів і стилів у різних історичних контекстах.
- Огляд тематики, стилістики та мовних особливостей творів.
- Інтерпретацію літературних персонажів, мотивів та образів.

Мета практичних завдань полягає у формуванні глибокого розуміння розвитку зарубіжної літератури, її різноманіття та значення в контексті культури; розвитку аналітичних, критичних і творчих здібностей шляхом активного залучення до обговорення та аналізу літературних творів.

Завдання практичних занять:

1. Ознайомлення з ключовими літературними творами різних епох.
2. Розвиток навичок аналізу текстів, їхньої структури, тем і мотивів.
3. Вивчення взаємозв'язку між літературними течіями та історичними подіями.
4. Формування умінь розпізнавати ідеї та концепції, виражені через літературні образи.
5. Оволодіння методами інтерпретації літературних творів у їхньому культурному і соціальному контексті.
6. Розвиток навичок написання есе та аналітичних робіт.

В результаті вивчення даного курсу здобувач вищої освіти формує компетентності:

Інтегральна компетентність

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі й практичні проблеми в галузі середньої освіти, що передбачає застосування теорій та методів освітніх наук і характеризується комплексністю й невизначеністю педагогічних умов організації навчально-виховного процесу в початковій, базовій та старшій профільній школах.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК1 – Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної в початковій, базовій та старшій профільній школах.

ЗК2 – Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК3 – Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК4 – Здатність працювати в команді.

ЗК5 – Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК6 – Здатність застосовувати набуті знання в практичних ситуаціях.

ЗК7 – Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК8 – Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК10 – Здатність до адаптації та дії в новій ситуації

Фахові компетентності спеціальності (ФК)

ФК1 – Здатність формувати в учнів (вихованців ЗДО) предметні компетентності.

ФК2 – Здатність застосовувати сучасні методи й освітні технології навчання в початковій, базовій та старшій профільній школах.

ФК3 – Здатність здійснювати об'єктивний контроль і оцінювання рівня навчальних досягнень учнів з англійської мови та зарубіжної літератури в початковій, базовій та старшій профільній школах.

ФК4 – Здатність аналізувати особливості сприйняття й засвоєння учнями (вихованцями) навчальної інформації з метою прогнозу ефективності та корекції освітнього процесу.

ФК5 – Здатність використовувати досягнення сучасної науки в галузі теорії та історії англійської мови, теорії та історії зарубіжної літератури в початковій, базовій та старшій профільній школах, практиці навчання англійської мови й зарубіжної літератури.

ФК6 – Здатність реалізовувати ефективні підходи (особистісно-орієнтований, діяльнісний, компетентнісний) до викладання англійської мови та зарубіжної літератури в початковій, базовій та старшій профільній школах на підставі передового вітчизняного й міжнародного досвіду.

ФК8 – Здатність використовувати когнітивно-дискурсивні вміння, спрямовані на сприйняття й породження зв'язних монологічних і діалогічних текстів в усній та письмовій формах (іноземною мовою, державною мовою), володіти методикою розвитку зв'язного мовлення учнів (вихованців) у процесі говоріння й підготовки творчих робіт в початковій, базовій та старшій профільній школах.

ФК9 – Здатність орієнтуватися в літературному процесі країн і народів світу (від давнини до сучасності), спадщині письменників у контексті літератури, історії, культури, використовувати знання мов і здобутків світового письменства для формування національної свідомості, культури учнів (вихованців), їхньої моралі, ціннісних орієнтацій у сучасному суспільстві.

ФК10 – Здатність інтерпретувати й зіставляти мовні та літературні явища, використовувати різні методи й методики аналізу тексту.

ФК11 – Здатність доцільно використовувати й створювати сучасне навчально-методичне забезпечення (обладнання) для проведення занять в початковій, базовій та старшій профільній школах.

ФК12 – Здатність до критичного аналізу, діагностики й корекції власної педагогічної діяльності, оцінки педагогічного досвіду (вітчизняного, закордонного) у галузі викладання англійської мови та зарубіжної літератури з метою професійної саморегуляції й свідомого вибору шляхів вирішення проблем в освітньому процесі.

ФК13 – Здатність здійснювати власне дослідження в освітній діяльності, узагальнювати й оприлюднювати результати розроблення актуальної проблеми (у фахових виданнях, виступах тощо).

ФК14 – Здатність створювати рівноправний і психологічно позитивний клімат для навчання, організовувати ефективну комунікацію між учасниками освітнього процесу (учні, вихованці, учителі, батьки та ін.) в початковій, базовій та старшій профільній школах.

ФК15 – Здатність взаємодіяти зі спільнотами (на місцевому, регіональному, національному, європейському й глобальному рівнях) для розвитку професійних знань і фахових компетентностей, використання перспективного практичного досвіду й мовно-літературного контексту для реалізації навчально-виховних цілей.

ФК16 – Здатність розуміти вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави

Практичні результати навчання

ПРН1– Знає сучасні філологічні й дидактичні засади навчання англійської мови та зарубіжної літератури в початковій, базовій та старшій профільній школах.

ПРН2 – Обізнаний із елементами теоретичного й експериментального (пробного) дослідження в професійній сфері та методами їхньої реалізації в початковій, базовій та старшій профільній школах.

ПРН4 – Знає специфіку перебігу літературного процесу різних країн у культурному контексті, літературні напрями, течії, жанри, стилі, здобутки національних літератур, художні твори класики й сучасності.

ПРН5 – Знає державний стандарт загальної середньої освіти, дошкільної освіти, навчальні програми з англійської мови та зарубіжної літератури в початковій, базовій та старшій профільній школах, ЗДО та практичні шляхи їхньої реалізації в різних видах урочної та позаурочної діяльності.

ПРН6 – Має творчо-критичне мислення, творчо використовує різні теорії й досвіди (вітчизняний, закордонний) у процесі вирішення соціальних і професійних завдань.

ПРН7 – Уміє працювати з теоретичними та науково-методичними джерелами (зокрема цифровими), видобувати, обробляти й систематизувати інформацію, використовувати її в освітньому процесі в початковій, базовій та старшій профільній школах.

ПРН8 – Володіє комунікативною мовленнєвою компетентністю з української та англійської мов (лінгвістичний, соціокультурний, прагматичний компоненти відповідно до загальноєвропейських рекомендацій із мовної освіти), здатний удосконалювати й підвищувати власний компетентнісний рівень у вітчизняному та міжнародному контексті.

ПРН9 – Володіє різними видами аналізу художнього твору, визначає його жанрово-стильову своєрідність, місце в літературному процесі, традиції й новаторство, зв'язок твору із фольклором, міфологією, релігією, філософією, значення для національної та світової культури.

ПРН10 – Володіє навичками атрибуції, розрізняє літературно-культурні епохи, напрями, течії, жанри, стилі за їхніми сутнісними характеристиками.

ПРН11 – Порівнює мовні та літературні факти, явища, визначає їхні подібності й відмінності.

ПРН12 – Використовує гуманістичний потенціал рідної й зарубіжної літератур для формування духовного світу юного покоління громадян України.

ПРН13 – Володіє основами професійної культури, має здатність створювати й редагувати тексти професійного змісту державною та англійською мовою.

ПРН15 – Застосовує сучасні методики й технології (зокрема інформаційні) для забезпечення якості освітнього процесу в початковій, базовій та старшій профільній школах.

ПРН16 – Володіє методами й методиками діагностування навчальних досягнень учнів

(вихованців) з англійської мови та зарубіжної літератури; уміє здійснювати педагогічний супровід самовизначення учнів (вихованців), підготовки до майбутньої професії.

ПРН17 – Здатний до рефлексії, має навички оцінювання непередбачуваних проблем у професійній діяльності в початковій, базовій та старшій профільній школах й обдуманого вибору шляхів їх вирішення.

ПРН18 – Формує комунікаційну стратегію з колегами, соціальними партнерами, учнями (вихованцями) та їхніми батьками із дотриманням етичних норм спілкування, принципів толерантності, творчого діалогу, співробітництва та взаємоповаги до всіх учасників освітнього процесу в початковій, базовій та старшій профільній школах.

ПРН19 – Ефективно спілкується в науково-навчальній, соціально-культурній та офіційно-ділових сферах; виступає перед аудиторією, бере участь у дискусіях, обстоює власну думку (позицію), дотримується культури поведінки й мовленнєвого спілкування.

ПРН20 – Організовує освітній процес у початковій, базовій та старшій профільній школах, ЗДО, співпрацю учнів (вихованців), ефективно працює в команді (педагогічному колективі освітнього закладу, інших професійних об'єднаннях).

ПРН21 – Забезпечує діалог культур у процесі вивчення англійської мови та зарубіжної літератури, створює умови для міжкультурної комунікації.

ПРН22 – Здатний учитися впродовж життя і самостійно підвищувати власний освітній рівень набутий у процесі здобуття кваліфікації.

ПРН – 23 Здатний аналізувати й вирішувати соціально та особистісно значущі світоглядні проблеми, приймати рішення на підставі сформованих ціннісних орієнтирів, визначати власну соціокультурну позицію в полікультурному суспільстві, бути носієм і захисником національної культури.

ПРН – 24 Ефективно організовувати, аналізувати, критично оцінювати, нести відповідальність за результати власної професійної діяльності.

ПРН – 25 Забезпечувати охорону життя й здоров'я учнів (вихованців) в освітньому процесі та позаурочній діяльності в початковій, базовій та старшій профільній школах.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ з підготовки до практичних занять з курсу «Зарубіжна література»

1. При підготовці до практичних занять здобувачам рекомендується ознайомитися з лекційним матеріалом та рекомендованою літературою.

2. Успішне вивчення курсу «Зарубіжна література» ґрунтується на щоденній систематичній роботі і виконанні практичних завдань як під керівництвом викладача в аудиторії, так і самостійно. Підготовка до практичних занять передбачає регулярне опрацювання студентами рекомендованих матеріалів та використання навчальної (теоретичної) і наукової літератури, лексикографічних та енциклопедичних джерел, вказаних в програмі курсу. Робота з такими матеріалами та джерелами готує студентів до виконання рейтингових і підсумкових тестових завдань, допомагає набутти необхідні навички та вміння, сприяє глибокому засвоєнню навчального матеріалу.

3. Здобувачу освіти необхідно добре вивчати лекційний матеріал і опрацювати рекомендовані літературні джерела.

4. Заняття з курсу «Зарубіжна література» носять інтерактивний характер і забезпечують активну участь кожного студента в обговоренні поставлених проблем в рамках досліджуваних тем, а також взаємодію.

5. Введення рейтингової системи дозволяє викладачеві більш об'єктивно оцінювати знання та вміння студента, а студентів більш самокритично оцінювати рівень своїх знань, що дозволяє йому аналізувати свою роботу, ставити конкретне завдання і вирішувати його.

Тематика семінарських (практичних) занять

№ п/п	Теми практичних занять	Кількість годин денна форма
1	<p>Давньогрецький героїчний епос Питання для обговорення</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зв'язок з циклом міфів про троянську війну. 2. Обставини і місце виникнення поем. 3. Зміст поеми «Іліада», основна структура та ідея твору. 4. Еволюція образу Ахілла, характеристика інших образів. 5. Дидактичний епос /післягомерівський період/. 6. Поема Гесіода «Труди і дні» як зразок архаїчної дидактики. Пародійний епос «Батрахоміомехія, або Війна жаб і мишей». Старогрецька лірика: Каллін, Тиртей, Солон, Мімнерм, Архілох. Зародження, по ходження драми. 7. Особливості дидактичного епосу. <p>Список рекомендованої літератури: Б: 1-5; 6, 7, 9, 30, 39; 62-69</p>	2
2	<p>Ідейно-художня своєрідність поеми Данте Аліг'єрі «Божественна комедія». Питання для обговорення</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ідейний зміст поеми: релігійно-філософські аспекти. 2. Образи раю, чистилища та пекла як символи духовного шляху людства. 3. Символіка та алегорія у «Божественній комедії». 4. Образи головних героїв: Данте, Вергілій, Беатріче. 5. Структурна своєрідність поеми. Мовностильова своєрідність поеми. <p>Список рекомендованої літератури: Б: 1-5; 8, 10, 30, 31, 35, 37; 62-69.</p>	2

3	<p>Лицарська література: лірика та романи. Питання для обговорення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Міська та народні літератури. 2. Становлення лицарства. Культ «Прекрасної дами». 3. Лірика трубадурів та труверів. 4. Особливість лицарських романів. 5. Міська і народна літератури. 6. Жанри міської літератури. (Фабліо. Шванк). 7. «Роман про Лиса». Народна сміхова культура. <p>Список рекомендованої літератури: Б: 1-5; 23, 26, 39; 62-69.</p>	2
4	<p>«Дон Кіхот» Сервантеса – величне досягнення іспанської літератури доби Відродження. Питання для обговорення</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Національно-історична та жанрово-літературна основа роману. Зв'язок твору з карнавальною культурою, специфіка авторської позиції. 2. Соціальний і філософський зміст образу головного героя роману та його супутника Санчо Панси. 3. «Гамлет» В. Шекспіра – апофеоз філософського осмислення англійської дійсності доби занепаду ренесансного гуманізму. Генеза трагедії «Гамлет». 4. Проблема помсти у трагедії та її специфіка. Образи «месників» (Лаерт, Фортінбрас, Гамлет). 5. Критика фальшивого суспільства у трагедії. Образи короля та придворних. Гамлет і Офелія. 6. Гамлет як Ренесансна особистість. Гамлет як інтелектуальний герой. <p>Список рекомендованої літератури: Б: 1-5; 36, 43, 47; 62-69.</p>	2
5	<p>Ж.-Б. Мольєр «Міщанин – шляхтич». Питання для обговорення</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ж.-Б. Мольєр «Міщанин-шляхтич» – вершина жанру комедії-балету. 2. Своєрідність комедії-балету. 3. Характеристика образу пана Журдена. 4. Характеристика другорядних образів: графа Доранта, маркізи Дорімени, Клеонта, пані Журдена. 5. Художнє значення художнього твору. <p>Список рекомендованої літератури: Б.: 1-5; 8, 10, 30; 62-69.</p>	2
6	<p>Ідейно –художній аналіз повісті Оноре де Бальзак «Гобсек». Питання для обговорення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Тема золота і деградації особистості. 2. «Людська комедія» О. де Бальзака і місце в ній повісті «Гобсек». «Гобсек» – діагностика хвороби суспільства, стосунки в якому базуються на грошах. 3. Особливості композиції твору. Гобсек – скнара, Гобсек – філософ. Причини деградації особистості Гобсека. 4. Образи протилежного плану, їхній зв'язок з головним героєм. 	2

	5. Гобсек, Чічков, Пузир... спільність героїв, їхнє життєве кредо. Список рекомендованої літератури: Б.: 1-5; 8, 11, 13, 15, 16, 62-69	
7	Особливості творів Пауло Коельо, Маргарет Дреббл, П. Шеффера. Питання для обговорення: 1. Творчий шлях і основні теми творів Пауло Коельо. 2. Вплив особистих духовних пошуків Куельо на творчість. 3. Центральні мотиви: духовність, самопізнання, пошук сенсу життя. Роль алегорії та притч у романі «Алхімік». 4. Літературні особливості прози Маргарет Дреббл. 5. Феміністичні мотиви та зображення жіночої долі. 6. Стиль і структура: психологічна глибина, реалістичність та деталі побуту. 7. П'єси Пітера Шеффера: теми та драматичні прийоми. 8. Аналіз п'єс «Еквус» і «Амадей». Список рекомендованої літератури: 1-5; Б: 62-69.	2
	Разом за семестр	14
	Теми практичних занять	ЗФН
1	Ідейно –художній аналіз повісті Оноре де Бальзак «Гобсек». Питання для обговорення: 9. Тема золота і деградації особистості. 10. «Людська комедія» О. де Бальзака і місце в ній повісті «Гобсек». «Гобсек» – діагностика хвороби суспільства, стосунки в якому базуються на грошах. 11. Особливості композиції твору. Гобсек – скнара, Гобсек – філософ. Причини деградації особистості Гобсека. 12. Образи протилежного плану, їхній зв'язок з головним героєм. 13. Гобсек, Чічков, Пузир... спільність героїв, їхнє життєве кредо. Список рекомендованої літератури: Б: 1-5; 8, 10, 30, 31, 35, 37; 62-69.	2
2	Особливості творів Пауло Коельо, Маргарет Дреббл, П. Шеффера. Питання для обговорення: 14. Творчий шлях і основні теми творів Пауло Коельо. 15. Вплив особистих духовних пошуків Куельо на творчість. 16. Центральні мотиви: духовність, самопізнання, пошук сенсу життя. Роль алегорії та притч у романі «Алхімік». 17. Літературні особливості прози Маргарет Дреббл. 18. Феміністичні мотиви та зображення жіночої долі. 19. Стиль і структура: психологічна глибина, реалістичність та деталі побуту. 20. П'єси Пітера Шеффера: теми та драматичні прийоми. 21. Аналіз п'єс «Еквус» і «Амадей». Список рекомендованої літератури: : Б: 1-5; 62-69	2
	Разом	4

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 1

Тема: Давньогрецький героїчний епос

Мета:

- ❖ ознайомлення з основними зразками епічної поезії античної Греції;
- ❖ розуміння її історико-культурного значення;
- ❖ розвиток жанру героїчного епосу;
- ❖ вплив давньогрецького героїчного епосу на подальшу європейську літературну традицію.

Дидактичний матеріал: схеми, таблиці, ЛСК.

Питання для обговорення

1. Зв'язок з циклом міфів про троянську війну.
2. Обставини і місце виникнення поеми.
3. Зміст поеми «Іліада», основна структура та ідея твору.
4. Еволюція образу Ахілла, характеристика інших образів.
5. Дидактичний епос /післягомерівський період/.
6. Поема Гесіода «Труди і дні» як зразок архаїчної дидактики. Пародійний епос «Батрахоміомехія, або Війна жаб і мишей».
7. Старогрецька лірика: Каллін, Тиртей, Солон, Мімнерм, Архілох.
8. Особливості дидактичного епосу.

Література і джерела інформації

1. Мегела, І. Історія давньогрецької літератури : навч. посібник для студ. ВНЗ. Реком. МОНУ / І. Мегела. – К. : Вадим Карпенко, 2012. – 340 с.
2. Міфологія : для дітей середнього шкільного віку / укл. Г.Е. Єрмановська. – Харків : Фоліо, 2015. – 319 с.
3. Зарубіжна література ранніх епох. Античність. Середні віки. Відродження : навч. посіб. Затв. МОНУ / Ф. І. Прокаєв, Б. В. Кучинський, Ю. Л. Булаховська, І. В. Долганов. – К : Вища школа, 1994. – 406 с.
4. Зубрицька М. Homo legens: читання як соціокультурний феномен / М. Зубрицька. – Львів : Літопис, 2004. – 352 с.
5. Ісаєва О. О. Організація та розвиток читацької діяльності школярів при вивченні зарубіжної літератури: Посібник для вчителя / О. О. Ісаєва. – К. : Ленвіт, 2000. – 184 с.

Терміни і поняття

Епос – жанр літератури, що зображує великі героїчні події та подвиги видатних героїв у формі розгорнутого оповідання.

Героїчний епос – різновид епосу, де головними героями виступають міфологічні або історичні постаті, які здійснюють великі подвиги.

Гомер – давньогрецький поет, якому приписують створення епічних поем «Іліада» і «Одіссея».

«Іліада» – епічна поема Гомера, яка оповідає про події останнього року Троянської війни.

«Одіссея» – епічна поема Гомера про мандрі Одіссея після завершення Троянської війни.

Троянська війна – велика війна між грецькими містами-державами та Троєю, що стала центральною подією багатьох давньогрецьких епічних творів.

Ахілл – головний герой «Іліади», відомий своєю силою і героїзмом.

Одісей – головний герой «Одіссеї», який відзначився своєю хитрістю та винахідливістю.

Міфологія – система вірувань, що включає міфи та легенди про богів і героїв.

Катабасис – мотив подорожі героя в підземний світ, який часто зустрічається в епосах.

Практичні завдання

1. Проаналізувати головні риси героїчного епосу на прикладі «Іліади» та «Одіссеї».
2. Порівняти образи Ахілла та Одіссея як героїв епосу: схожість і відмінність.
3. Визначити роль богів у «Іліаді» та їхній вплив на перебіг подій.
4. Дослідити тему мандрів і випробувань у «Одіссеї».
5. Вивчити мотив війни та миру у давньогрецькому епосі.
6. Проаналізувати елементи міфології в героїчних епосах Гомера.
7. Визначити значення образу Троянської війни в культурі Стародавньої Греції.
8. Дослідити тему долі та свободи волі в «Іліаді» та «Одіссеї».
9. Написати есе про важливість героїчного епосу для грецької ідентичності.
10. Здійснити огляд художніх засобів і стилістичних прийомів у «Іліаді» та «Одіссеї».

Завдання для самостійної роботи

1. Прочитати та зробити аналіз ключових фрагментів «Іліади» та «Одіссеї».
2. Підготувати презентацію на тему: «Епічний герой в античній літературі».
3. Дослідити джерела міфів про Троянську війну.
4. Порівняти героїв давньогрецького епосу з героями інших епічних традицій (наприклад, з героями шумерського чи індійського епосу).
5. Підготувати реферат на тему: «Гомер як засновник європейської літератури».
6. Дослідити роль жінок у «Іліаді» та «Одіссеї».
7. Провести аналіз символіки в описі мандрів Одіссея.
8. Підготувати карту подорожей Одіссея, з позначенням усіх основних місць, згаданих у поемі.

Теми для реферату

1. «Образ героя у давньогрецькому епосі: Ахілл та Одісей».
2. «Мотив війни та миру у давньогрецькому героїчному епосі».
3. «Боги та їхній вплив на долю героїв у поемах Гомера».
4. «Порівняння образів Ахілла і Гектора в «Іліаді»».
5. «Тема мандрів у «Одіссеї»: символічний і практичний виміри».

6. «Функції та значення міфу в давньогрецькому епосі».
7. «Гомер та його вплив на розвиток європейської літературної традиції».
8. «Доля та свобода вибору у давньогрецькому епосі».
9. Образи героїв в «Іліаді» Гомера: Ахілл та Гектор як втілення різних моделей героїзму.
10. Роль богів у давньогрецькому епосі: взаємодія людей і богів у "Одіссеї».
11. Подорож Одиссея як алегорія людської долі: боротьба за повернення до дому.
12. Жінки в давньогрецькому епосі: Пенелопа, Андромаха та Гелена в контексті суспільних норм того часу.
13. Відвага та честь як центральні цінності героїчного епосу: аналіз "Іліади" та «Одіссеї».
14. Символічний зміст подорожі Одиссея та її значення як метафори людських зусиль подолати перешкоди.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 2

Тема: Ідейно-художня своєрідність поеми Данте Аліґ'єрі «Божественна комедія».

Мета:

- ✓ ознайомлення з ключовими ідеями та художніми особливостями видатного твору;
- ✓ аналіз символізму поеми;
- ✓ робота над літературною структурою, морально-філософським змістом;
- ✓ визначення значення художнього твору для європейської культури та розвитку літератури.

Дидактичні матеріали: таблиця «Ліричні твори», схема-аналіз твору, зображення 9 кіл «Пекла».

Питання для обговорення

1. Ідейний зміст поеми: релігійно-філософські аспекти.
2. Образи раю, чистилища та пекла як символи духовного шляху людства.
3. Символіка та алегорія у «Божественній комедії».
4. Образи головних героїв: Данте, Вергілій, Беатріче.
5. Структурна своєрідність поеми. Мовностильова своєрідність поеми.

Література і джерела інформації

1. Підлісна, Г. Н. Антична література : навч. посібн. Затв. МОНУ / Г. Н. Підлісна. – К : Вища школа, 1992. – 255с.
2. Зарубіжна література ранніх епох. Античність. Середні віки. Відродження : навч. посіб. Затв. МОНУ / Ф. І. Прокаєв, Б. В. Кучинський, Ю. Л. Булаховська, І. В. Долганов. – К : Вища школа, 1994. – 406 с.
3. Антична література. Хрестоматія. 5-9 клас : Реком. МОНУ. – Львів : Світ, 1998. – 304с.

4. Давиденко, Г. Й. Історія зарубіжної літератури середніх віків та доби Відродження : навч. пос. для студ. ВНЗ. Реком. МОНУ / Г. Й. Давиденко, В. Л. Акуленко. – К : ЦУЛ, 2007. – 248с.
5. Зарубіжна література ранніх епох. Античність. Середні віки. Відродження : навч. посіб. Затв. МОНУ / Ф. І. Прокаєв, Б. В. Кучинський, Ю. Л. Булаховська, І. В. Долганов. – К : Вища школа, 1994. – 406 с.

Терміни і поняття

Божественна комедія» – епічна поема Данте Аліг'єрі, написана в першій третині XIV століття, яка описує подорож душі через Пекло, Чистилище і Рай.

Данте Аліг'єрі – італійський поет, політичний діяч і філософ, автор «Божественної комедії».

Пекло, Чистилище, Рай – три частини поеми, що символізують шляхи душі після смерті відповідно до християнської концепції загробного життя.

Беатріче – образ ідеальної жінки та духовного наставника Данте, який веде його до Раю.

Вергілій – давньоримський поет, який є провідником Данте у Пеклі та Чистилищі.

Терцина – строфа з трьох рядків, яка є основною римованою одиницею поеми Данте.

Алегорія – художній прийом, який Данте використовує для вираження глибоких філософських і релігійних ідей через символічні образи.

Сім смертних гріхів – важливий моральний концепт, який відіграє роль у структурі Пекла і Чистилища.

Божественний провід – ідея божественного плану, що керує життям людей і їхньою подорожжю до спасіння.

Інферно – латинський термін, що позначає Пекло; перша частина «Божественної комедії», де Данте спостерігає покарання грішників.

Практичні завдання

1. Проаналізувати структуру «Божественної комедії» і пояснити роль кожної з трьох частин (Пекло, Чистилище, Рай).
2. Вивчити роль Вергілія як провідника Данте та значення цього персонажа в контексті епохи Відродження.
3. Порівняти образ Беатріче в поемі з іншими жіночими образами середньовічної літератури.
4. Розглянути символіку семи смертних гріхів у Пеклі та Чистилищі.
5. Дослідити елементи алегорії в поемі та їхній зв'язок з філософськими ідеями Середньовіччя.
6. Визначити, як Данте в своїй поемі зображує моральне і духовне очищення душі.
7. Розглянути поетичну форму терцини та її вплив на ритм і побудову сюжету.
8. Дослідити ідею Божого провіду і свободи волі в «Божественній комедії».
9. Порівняти зображення Пекла у Данте з іншими творами, що описують подорожі до підземного світу (наприклад, з «Енеїдою» Вергілія або з грецькими міфами).
10. Написати аналіз однієї з кантик (Пекло, Чистилище, Рай) і пояснити її основні теми та символи.

Завдання для самостійної роботи

1. Прочитати та зробити аналіз окремих фрагментів «Божественної комедії», звертаючи увагу на символіку та алегоричні образи.
2. Підготувати презентацію на тему: «Поетична мова і стиль Данте в «Божественній комедії».
3. Дослідити культурний і релігійний контекст Італії XIV століття та його відображення в поемі Данте.
4. Написати есе на тему: «Місце Данте в літературній традиції Середньовіччя та Відродження».
5. Дослідити роль Беатріче як ідеалу духовної чистоти в поемі.
6. Зробити порівняльний аналіз концепції Пекла у Данте та інших літературних творах.
7. Підготувати карту подорожі Данте через Пекло, Чистилище і Рай з позначенням ключових подій.
8. Написати реферат на тему: «Алегорія у “Божественній комедії”»: між міфом і релігійною доктриною».
9. Дослідити філософські ідеї, які Данте використовує для опису шляху до спасіння і духовного очищення.
10. Підготувати аналітичний звіт про символіку трьох частин поеми.

Теми для реферату

1. «Данте Аліг'єрі: творець нової духовної епопеї».
2. «Ідея гріха та покаєння у Пеклі Данте».
3. «Образ Вергілія у “Божественній комедії” та його філософська функція».
4. «Жінка як духовний ідеал у творчості Данте: Беатріче».
5. «Символіка чисел у “Божественній комедії”».
6. «Чистилище Данте: шлях духовного очищення».
7. «Вплив античної культури на структуру і образи “Божественної комедії».
8. «Данте як провісник Ренесансу: поєднання середньовічної традиції та нових ідей».
9. Структура «Божественної комедії»: символіка числа три та її вплив на композицію твору.
10. Алегорія у «Божественній комедії»: шлях людської душі від гріха до спасіння.
11. Данте і Вергілій: роль наставника і символу розуму в «Божественній комедії».
12. Відображення середньовічних уявлень про гріх і покарання в «Пеклі» Данте.
13. Політичні та соціальні мотиви в «Божественній комедії» Данте.
14. Ідея любові як рушійної сили світу в «Раю» Данте.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 3

Тема Лицарська література: лірика та романи.

Мета:

- ✓ ознайомлення з ключовими жанрами, мотивами та образами середньовічної лицарської культури.
- ✓ визначення специфіки лицарської літератури;

- ✓ характеристика соціально-історичного та культурного значення лицарської літератури;
- ✓ визначення впливу на подальший розвиток європейської літератури.

Дидактичні матеріали: таблиця методів викладання літератури, ЛСК з теми, пам'ятка аналізу Середньовіччя

Питання для обговорення

1. Міська та народні літератури.
2. Становлення лицарства. Культ «Прекрасної дами».
3. Лірика трубадурів та труверів.
4. Особливість лицарських романів.
5. Міська і народна літератури.
6. Жанри міської літератури. (Фабліо. Шванк).
7. «Роман про Лиса». Народна сміхова культура.

Література і джерела інформації

1. Давиденко, Г. Й. Історія зарубіжної літератури середніх віків та доби Відродження : навч. пос. для студ. ВНЗ. Реком. МОНУ / Г. Й. Давиденко, В. Л. Акуленко. – К : ЦУЛ, 2007. – 248с.
2. Зарубіжна література ранніх епох. Античність. Середні віки. Відродження : навч. посіб. Затв. МОНУ / Ф. І. Прокаєв, Б. В. Кучинський, Ю. Л. Булаховська, І. В. Долганов. – К : Вища школа, 1994. – 406 с.
3. Давиденко, Г. Й. Історія західноєвропейської літератури раннього і зрілого Середньовіччя : навч. посібник для студ. ВНЗ. Дopusчено МОНУ / Г. Й. Давиденко. – Суми : Університетська книга, 2006. – 261 с.
4. Зарубіжна література ранніх епох. Античність. Середні віки. Відродження : навч. посіб. Затв. МОНУ / Ф. І. Прокаєв, Б. В. Кучинський, Ю. Л. Булаховська, І. В. Долганов. – К : Вища школа, 1994. – 406 с.
5. Шаповалова, М. С. Історія зарубіжної літератури. Середні віки та Відродження : підручник. Затв. МОНУ / М. С. Шаповалова, Г. Л. Рубанова, В. А. Моторний ; за ред. Я.І. Кравця. – 3-тє вид., перероб. і доп. – К : Знання, 2011. – 476 с.

Терміни та поняття

1. **Лицарська література** – сукупність творів, що описують подвиги, любовні пригоди та моральні якості лицарів.
2. **Лицарський роман** – літературний жанр, в якому описуються подвиги, пошуки, та випробування лицарів, часто з фантастичними елементами.
3. **Лицарська лірика** – поезія, що відображає ідеали лицарства, особливо у сфері кохання та честі.
4. **Куртуазна любов** – ідеалізоване, витончене кохання, яке є однією з головних тем лицарської літератури.
5. **Трубадури** – середньовічні поети-співаки, які створювали і виконували лицарські пісні про кохання.

6. **Круглий стіл** – символічний образ у лицарських романах, що представляє рівність лицарів при дворі короля Артура.
7. **Артурівський цикл** – група лицарських романів, що описує подвиги лицарів Круглого столу на чолі з королем Артуром.
8. **Кодекс лицарської честі** – сукупність моральних та етичних правил, якими керувались лицарі у своїй поведінці.
9. **Грааль** – міфічний священний предмет, пошуки якого є одним з головних мотивів у лицарських романах.
10. **Епічний герой** – центральний персонаж лицарського роману або поеми, який виконує великі подвиги в ім'я честі, вірності та кохання.

Практичні завдання

1. Провести аналіз ключових мотивів у лицарських романах на прикладі «Трістана та Ізольди» або «Ланселота».
2. Вивчити специфіку куртуазної любові в лицарській ліриці трубадурів.
3. Проаналізувати образи лицарів Артурівського циклу та їхні моральні цінності.
4. Дослідити вплив кодексу лицарської честі на поведінку та дії персонажів лицарських романів.
5. Визначити роль фантастичних елементів (дракони, магія) у лицарських романах.
6. Порівняти образи чоловіків та жінок у лицарській ліриці та лицарських романах.
7. Розглянути теми вірності, зради та кохання у «Трістані та Ізольді».
8. Дослідити символічне значення Грааля у лицарських романах.
9. Написати есе на тему «Ідеальний лицар: між літературною фантазією та історичною реальністю».
10. Розглянути зв'язок між реальним історичним лицарством та його художнім відображенням у середньовічній літературі.

Завдання для самостійної роботи

1. Прочитати та проаналізувати один із відомих лицарських романів (наприклад, «Трістан та Ізольда», «Ланселот», «Персеваль»).
2. Підготувати презентацію на тему: «Образ жінки у лицарській ліриці».
3. Дослідити розвиток теми кохання у творчості трубадурів і труверів.
4. Порівняти лицарські романи з іншими епічними творами середньовіччя, такими як «Пісня про Роланда» чи «Пісня про Нібелунгів».
5. Написати есе на тему «Чи існував ідеальний лицар у реальному житті?».
6. Підготувати дослідження на тему: «Кодекс лицарської честі і його роль у формуванні європейської культури».
7. Дослідити елементи фантастики у лицарських романах і їхній вплив на пізнішу літературу.
8. Написати аналіз образу короля Артура та його значення для лицарської культури.

Теми для реферату

1. «Кодекс лицарської честі: літературна традиція та історична реальність».
2. «Куртуазна любов у творчості трубадурів: ідеалізація кохання».

3. «Артурівський цикл: міф чи історія?»
4. «Ідеал лицаря у літературі Середньовіччя».
5. «Фантастичні елементи у лицарських романах: чарівники, дракони і Грааль».
6. «Образ жінки у лицарській ліриці та романах».
7. «Тема зради у романі “Трістан та Ізольда”».
8. «Образ короля Артура як символічного лідера лицарства».
9. «Лицарські романи та їхній вплив на сучасну культуру».
10. «Тема випробувань і героїчних подвигів у лицарській літературі».
11. Кохання і честь як центральні теми лицарської лірики трубадурів.
12. Артурівський цикл як зразок лицарського роману: міф, історія та ідеал лицаря.
13. Образ ідеального лицаря в романі «Трістан та Ізольда».
14. Куртуазна етика в лицарських романах: лицарські подвиги та духовні пошуки.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 4

Тема: «Дон Кіхот» Сервантеса – величне досягнення іспанської літератури доби Відродження.

Мета:

- ✓ зображення величного досягнення іспанської літератури доби Відродження;
- ✓ ознайомлення з особливостями написання роману;
- ✓ визначення ролі «Дон Кіхота» у розвитку жанру роману;
- ✓ значення художнього твору для іспанської та світової літератури;
- ✓ аналіз глибини філософських, соціальних і моральних проблем, піднятих у творі.

Дидактичні матеріали: ЛСК «Ідеї Дон Кіхота», особливості іспанської літератури

Питання для обговорення

1. Національно-історична та жанрово-літературна основа роману. Зв'язок твору з карнавальною культурою, специфіка авторської позиції.
2. Соціальний і філософський зміст образу головного героя роману та його супутника Санчо Панси.
3. «Гамлет» В. Шекспіра – апофеоз філософського осмислення англійської дійсності доби занепаду ренесансного гуманізму. Генеза трагедії «Гамлет».
4. Проблема помсти у трагедії та її специфіка. Образи «месників» (Лаерт, Фортінбрас, Гамлет).
5. Критика фальшивого суспільства у трагедії. Образи короля та придворних. Гамлет і Офелія.
6. Гамлет як Ренесансна особистість. Гамлет як інтелектуальний герой.

Література і джерела інформації

1. Зарубіжна література ранніх епох. Античність. Середні віки. Відродження : навч. посіб. Затв. МОНУ / Ф. І. Прокаєв, Б. В. Кучинський, Ю. Л. Булаховська, І. В. Долганов. – К : Вища школа, 1994. – 406 с.
2. Зубрицька М. Homo legens: читання як соціокультурний феномен / М. Зубрицька. – Львів : Літопис, 2004. – 352 с.
3. Ісаєва О. О. Організація та розвиток читацької діяльності школярів при вивченні зарубіжної літератури: Посібник для вчителя / О. О. Ісаєва. – К. : Ленвіт, 2000. – 184 с.
4. Шаповалова, М. С. Історія зарубіжної літератури. Середні віки та Відродження : підручник. Затв. МОНУ / М. С. Шаповалова, Г. Л. Рубанова, В. А. Моторний ; за ред. Я.І. Кравця. – 3-тє вид., перероб. і доп. – К : Знання, 2011. – 476 с.
5. Шаповалова, М. С. Історія зарубіжної літератури. Середні віки та Відродження : підручник. Затв. МОНУ / М. С. Шаповалова, Г. Л. Рубанова, В. А. Моторний ; за ред. Я.І. Кравця. – 3-тє вид., перероб. і доп. – К : Знання, 2011. – 476 с.

Терміни та поняття

1. **Мігель де Сервантес** – іспанський письменник епохи Відродження, автор роману «Дон Кіхот».
2. «**Дон Кіхот**» – один з перших і найважливіших європейських романів, який поєднує сатиру, героїчні пригоди та філософське дослідження людської природи.
3. **Роман** – епічний літературний жанр, що описує життя персонажів через серію подій, досліджуючи їхні почуття, вчинки та розвиток.
4. **Лицарський роман** – жанр, який висміює Сервантес у «Дон Кіхоті», зображуючи ідеалізовані пригоди лицарів.
5. **Гротеск** – художній прийом, який поєднує в собі фантастичне, комічне і потворне, з метою показати контраст між реальністю і вигадкою.
6. **Сатира** – літературний жанр, спрямований на висміювання людських вад, звичаїв або суспільних проблем.
7. **Дон Кіхот** – головний герой роману, який намагається відродити лицарські ідеали у сучасному йому світі, що вже не приймає цих цінностей.
8. **Санчо Панса** – вірний зброєносець Дон Кіхота, який уособлює здоровий глузд і реалістичний погляд на життя.
9. **Ідеалізм** – переконання в існуванні високих моральних чи духовних цінностей, якими керується Дон Кіхот.
10. **Реалізм** – художній метод, який протиставляється ідеалізму в романі та представлений через постать Санчо Панси.

Практичні завдання

1. Проаналізувати образ Дон Кіхота як ідеаліста і те, як він поєднує у собі трагічне і комічне.
2. Порівняти ідеалізм Дон Кіхота і реалізм Санчо Панси, дослідивши їхню взаємодію протягом роману.
3. Дослідити сатиричний елемент роману та його роль у критиці лицарських романів.

4. Вивчити філософські та соціальні ідеї, які Сервантес розкриває через персонажів і події роману.
5. Розглянути гротеск у романі як спосіб висміяти відрив ідеалізованих уявлень від реальності.
6. Проаналізувати стосунки між Дон Кіхотом і Санчо Пансою, як приклад взаємодії ідеалізму і здорового глузду.
7. Пояснити, як у «Дон Кіхоті» Сервантес піднімає питання ілюзії і реальності.
8. Дослідити художні засоби, які використовує Сервантес для створення комічних ситуацій у романі.

Завдання для самостійної роботи

1. Прочитати та проаналізувати окремі ключові епізоди роману, звертаючи увагу на взаємодію ідеалізму і реалізму.
2. Підготувати презентацію на тему «Гротеск і сатира у романі «Дон Кіхот»».
3. Написати есе на тему «Образ Дон Кіхота як уособлення лицарства епохи Відродження».
4. Провести порівняльний аналіз «Дон Кіхота» з іншими лицарськими романами (наприклад, «Трістан та Ізольда»), досліджуючи, як Сервантес переосмислює цей жанр.
5. Вивчити історичний і соціальний контекст Іспанії епохи Відродження і його вплив на створення роману «Дон Кіхот».
6. Дослідити роль Санчо Панси як антипода Дон Кіхота.
7. Підготувати дослідження на тему «Ілюзії та реальність у творі Сервантеса».
8. Створити огляд впливу «Дон Кіхота» на європейську літературу та культуру.

Теми для реферату

1. «Дон Кіхот як перший європейський роман: аналіз жанрових особливостей».
2. «Ідеалізм проти реалізму у романі “Дон Кіхот”».
3. «Образ Санчо Панси як втілення здорового глузду у романі Сервантеса».
4. «Сатира і пародія на лицарський роман у “Дон Кіхоті”».
5. «Гротеск у “Дон Кіхоті”»: поєднання трагічного і комічного».
6. «Проблема ілюзії та реальності у творі Сервантеса».
7. «Сервантес і його філософський погляд на людину та суспільство».
8. «Як “Дон Кіхот” вплинув на розвиток європейської літературної традиції».
9. Сатира на лицарські романи у «Дон Кіхоті» Сервантеса.
10. Конфлікт між ідеалізмом і реальністю в романі «Дон Кіхот»ю
11. Конфлікт між ідеалізмом і реальністю в романі «Дон Кіхот».
12. Символіка вітряків і «битва з гігантами»: багатозначність одного з ключових епізодів «Дон Кіхота».
13. Гумор і трагікомічні елементи у романі «Дон Кіхот»
14. Вплив епохи Відродження на світогляд і проблематику «Дон Кіхота»

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 5

Тема: Ж.-Б. Мольєр «Міщанин – шляхтич».

Мета:

- ✓ ознайомити студентів з етапами роботи над драматичним твором;
- ✓ розкрити зв'язок між конфліктами комедії;
- ✓ проаналізувати види літературного аналізу драматичного твору;
- ✓ розвивати вміння правильно складати план до художнього твору;
- ✓ особливості аналізу сатиричного характеру твору;
- ✓ дослідити художні та стилістичні особливості комедії.

Дидактичний матеріал: пам'ятка аналізу драматичного твору, інструктивні картки, ЛСК

Питання для обговорення

Питання для обговорення

6. Ж.-Б. Мольєр «Міщанин-шляхтич» – вершина жанру комедії-балету.
7. Своєрідність комедії-балету.
8. Характеристика образу пана Журдена.
9. Характеристика другорядних образів: графа Доранта, маркизи Дорімени, Клеонта, пані Журдена.
10. Художнє значення художнього твору.

Література і джерела інформації

1. Давиденко, Г. Й. Історія зарубіжної літератури середніх віків та доби Відродження : навч. пос. для студ. ВНЗ. Реком. МОНУ / Г. Й. Давиденко, В. Л. Акуленко. – К : ЦУЛ, 2007. – 248с.
2. Давиденко, Г. Й. Історія західноєвропейської літератури раннього і зрілого Середньовіччя : навч. посібник для студ. ВНЗ. Дopusчено МОНУ / Г. Й. Давиденко. – Суми : Університетська книга, 2006. – 261 с.
3. Бандура О. Теорія літератури в тезах, дефініціях, таблицях: Навчальний довідник / О. Бандура, Г. Бандура. – К. : Шкільний світ, 2008. – 128 с. – (Бібліотека «Шкільного світу»).

Терміни та поняття

1. **Жан-Батист Мольєр** – французький драматург, автор багатьох комедій, що висміюють соціальні вади свого часу.
2. **«Міщанин-шляхтич»** – комедія Мольєра, що висміює буржуа, який намагається вийти за межі свого соціального класу та здобути статус шляхтича.
3. **Комедія** – драматичний жанр, що використовує гумор для висміювання людських вад або соціальних проблем.
4. **Сатира** – літературний жанр, у якому висміюються суспільні явища, людські слабкості або політичні вади.

5. **Міщанство** – соціальний клас, що складається з людей, зайнятих у торгівлі, ремеслах або інших видах підприємницької діяльності.
6. **Шляхта** – аристократичний клас, що мав особливі права та привілеї у феодальному суспільстві.
7. **Фарс** – комедійна п'єса з грубими жартами і абсурдними ситуаціями, спрямована на розвагу глядачів.
8. **Соціальна сатира** – форма сатири, яка фокусується на висміюванні соціальних структур та поведінки різних соціальних класів.
9. **Амбітність** – прагнення досягти високого соціального статусу, часто без належних підстав чи здібностей.
10. **Пародія** – комедійна імітація іншого твору або стилю з метою критики або висміювання.

Практичні завдання

1. Провести аналіз основних тем комедії «Міщанин-шляхтич»: соціальні амбіції, прагнення до вищого статусу, конфлікт між міщанством та шляхтою.
2. Проаналізувати головного героя Журдена: його амбіції, мотиви та поведінку в контексті соціальної сатири.
3. Дослідити комічні засоби Мольєра: гротеск, іронію, фарс, пародію.
4. Порівняти образи міщан і аристократів у п'єсі та розкрити, як Мольєр висміює їхні риси.
5. Проаналізувати фінальну сцену, коли Журден стає «мамамуші», і її символізм у контексті сатири на соціальні амбіції.
6. Дослідити історичний контекст Франції XVII століття та його вплив на створення «Міщанина-шляхтича».
7. Пояснити роль вторинних персонажів (наприклад, Клеонт, Люсіль, Доримена) у розвитку основних ідей п'єси.
8. Дослідити, як Мольєр використовує діалоги для створення комічних ситуацій.

Завдання для самостійної роботи

1. Прочитати п'єсу «Міщанин-шляхтич» і підготувати короткий аналіз головних тем твору.
2. Підготувати презентацію на тему «Соціальні амбіції Журдена як основа комічного ефекту у п'єсі».
3. Написати есе на тему «Шляхетство за формою та шляхетність за духом: соціальний конфлікт у п'єсі Мольєра».
4. Дослідити жанрові особливості «Міщанина-шляхтича» і порівняти його з іншими комедіями Мольєра (наприклад, «Тартюф», «Скупий»).
5. Підготувати дослідження на тему «Соціальна сатира Мольєра: висміювання буржуазії та аристократії у п'єсі».
6. Написати реферат на тему «Як Мольєр використовує фарс і комедію для критики соціальних норм XVII століття».
7. Вивчити історичний контекст комедії та дослідити соціальні відносини між міщанами та аристократами у Франції XVII століття.
8. Провести порівняльний аналіз Журдена з іншими героями комедій Мольєра.

Теми для реферату

1. «Соціальна сатира у п'єсі Мольєра «Міщанин-шляхтич».
2. «Образ Журдена: амбіції міщанина і його комічні помилки».
3. «Проблема соціальної мобільності у Франції XVII століття в комедії Мольєра».
4. «Комічні засоби у «Міщанині-шляхтичу»: фарс, іронія, гротеск».
5. «Мода і манери як об'єкт сатири у «Міщанині-шляхтичу».
6. «Шляхетство як зовнішня форма і внутрішня сутність у п'єсі Мольєра».
7. «Конфлікт між буржуазією і аристократією у творчості Мольєра».
8. «Як Мольєр використовує вторинні персонажі для розвитку основних тем у п'єсі».
9. Критика соціальних амбіцій в образі Журдена: проблеми честолюбства і самоприниження.
10. Пародія на аристократичні манери та звичаї у п'єсі «Міщанин – шляхтич».
11. Соціальна сатира у п'єсі: міщани і аристократи у французькому суспільстві XVII століття.
12. Мольєрівський сміх: роль гумору і іронії у «Міщанині – шляхтичі».
13. Роль освіти і мистецтва у п'єсі «Міщанин – шляхтич»: чи можливо стати шляхетним через навчання?
14. Образи жіночих персонажів у п'єсі: Мадам Журден і Люсіль як представниці різних поглядів на шлюб і суспільний стат.ус

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 6

Тема: Ідейно – художній аналіз повісті Оноре де Бальзак «Гобсек».

Мета:

- ✓ проаналізувати ідейно-художні особливості твору;
- ✓ визначити тематичні аспекти і характери героїв;
- ✓ розкрити соціальну та моральну проблематику твору;
- ✓ визначити погляди Бальзака щодо впливу грошей на суспільство та особистість;
- ✓ дослідити художні засоби, через які він передає свої ідеї.

Дидактичний матеріал: інфографіка теми, бук трейлер, кроссенс.

Питання для обговорення

1. Тема золота і деградації особистості.
2. «Людська комедія» О. де Бальзака і місце в ній повісті «Гобсек». «Гобсек» – діагностика хвороби суспільства, стосунки в якому базуються на грошах.
3. Особливості композиції твору. Гобсек – скнара, Гобсек – філософ. Причини деградації особистості Гобсека.
4. Образи протилежного плану, їхній зв'язок з головним героєм. Гобсек, Чічіков, Пузир... спільність героїв, їхнє життєве кредо

Література і джерела інформації

1. Зарубіжна література ранніх епох. Античність. Середні віки. Відродження : навч. посіб. Затв. МОНУ / Ф. І. Прокаєв, Б. В. Кучинський, Ю. Л. Булаховська, І. В. Долганов. – К : Вища школа, 1994. – 406 с.
2. Бандура О. Теорія літератури в тезах, дефініціях, таблицях: Навчальний довідник / О. Бандура, Г. Бандура. – К. : Шкільний світ, 2008. – 128 с. – (Бібліотека «Шкільного світу»).
3. Давиденко, Г. Й. Історія зарубіжної літератури середніх віків та доби Відродження : навч. пос. для студ. ВНЗ. Реком. МОНУ / Г. Й. Давиденко, В. Л. Акуленко. – К : ЦУЛ, 2007. – 248с.
4. Давиденко, Г. Й. Історія західноєвропейської літератури раннього і зрілого Середньовіччя : навч. посібник для студ. ВНЗ. Допущено МОНУ / Г. Й. Давиденко. – Суми : Університетська книга, 2006. – 261 с.
5. Дичківська І. Інноваційні педагогічні технології / І. Дичківська. – К. : Академвидав, 2004. – 352 с.

Терміни та поняття

1. **Оноре де Бальзак** – французький письменник, один з основоположників літературного реалізму, автор численних творів, що входять до циклу «Людська комедія».
2. **«Гобсек»** – повість Бальзака, що описує життя та діяльність лихваря Гобсека, досліджуючи проблеми влади грошей та моральних наслідків цього.
3. **Реалізм** – літературний напрям, який прагне об'єктивно відтворити реальність і показати соціальні відносини через конкретні характери та життєві ситуації.
4. **Лихварство** – вид підприємницької діяльності, що передбачає надання позик під великі відсотки; одна з основних тем повісті, яку Бальзак використовує для критики суспільства.
5. **Людська комедія** – цикл творів Бальзака, до якого входить «Гобсек», що відображає різні аспекти життя французького суспільства першої половини ХІХ століття.
6. **Психологізм** – глибокий аналіз внутрішнього світу персонажів, їхніх думок і переживань, який Бальзак майстерно використовує для розкриття характерів.
7. **Соціальна драма** – драматичний конфлікт, що розгортається через взаємовідносини між різними соціальними класами або моральними принципами.
8. **Гроші як влада** – ключова тема повісті, що досліджує, як гроші впливають на людське життя, владу та суспільні відносини.
9. **Гобсек** – головний персонаж, лихвар, який уособлює ідею повної влади грошей над людською природою.
10. **Моральний занепад** – проблема, яку піднімає Бальзак через образи персонажів, які під впливом грошей втрачають моральні принципи.

Практичні завдання

1. Проаналізувати образ Гобсека як втілення влади грошей у світі, де панує матеріалізм.
2. Дослідити проблеми моралі та етики у творі: як гроші впливають на рішення та вчинки персонажів.
3. Проаналізувати художні засоби Бальзака, через які він розкриває психологію своїх героїв.
4. Порівняти образ Гобсека з іншими персонажами Бальзака з циклу «Людська комедія».
5. Дослідити значення «Гобсека» у контексті розвитку реалізму у французькій літературі.
6. Проаналізувати мотив жадібності у творі та його вплив на взаємовідносини між персонажами.
7. Розглянути значення фінальної сцени і її символізм у контексті морального падіння суспільства.
8. Написати есе на тему «Чи є Гобсек трагічним героєм або переможцем?».

Завдання для самостійної роботи

1. Прочитати повість «Гобсек» і проаналізувати ключові теми, такі як влада грошей, соціальна несправедливість і моральний занепад.
2. Написати реферат на тему «Проблема грошей і влади у повісті «Гобсек».
3. Дослідити вплив соціального становища персонажів на їхні рішення та долі.
4. Підготувати презентацію на тему «Психологічний портрет Гобсека: людина чи машина для накопичення грошей?».
5. Порівняти повість «Гобсек» з іншими творами Бальзака на тему лихварства, таких як «Євгенія Гранде».
6. Дослідити історичний і соціальний контекст Франції XIX століття і його вплив на ідеї, висвітлені у повісті.
7. Проаналізувати літературні прийоми, які Бальзак використовує для зображення соціальних контрастів у творі.
8. Написати есе на тему «Чи можна вважати Гобсека символом буржуазного суспільства XIX століття?».

Теми для реферату

1. «Проблема влади грошей у повісті Оноре де Бальзака «Гобсек».
2. «Образ Гобсека як втілення лихварства і морального занепаду».
3. «Соціальна і моральна критика суспільства у повісті «Гобсек».
4. «Художні засоби та психологічна глибина образів у творі Бальзака».
5. «Порівняння образу Гобсека з іншими героями Бальзака у циклі «Людська комедія».
6. «Історичний і соціальний контекст Франції XIX століття у повісті «Гобсек».
7. «Гроші як двигун людських вчинків і рушійний мотив твору».
8. «Мораль і влада у світі Бальзака: конфлікт духовного і матеріального».
9. Образ Гобсека як втілення влади грошей і влади над людьми.
10. Моральна деградація суспільства через призму образу Гобсека.
11. Символізм золота в повісті «Гобсек».
12. Конфлікт духовного та матеріального у повісті «Гобсек».

13. Гобсек як типовий персонаж епохи капіталізму: соціальні й економічні аспекти повісті.
14. Фаталізм і самотність у житті Гобсека: трагічні риси характеру головного героя.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 7

Тема: Особливості творів Пауло Коельо, Маргарет Дреббл, П. Шеффера.

- ✓ **Мета:**
- ✓ ознайомитись з творчістю, основними темами та художніми особливостями творів;
- ✓ проаналізувати глибокі філософські, соціальні та психологічні проблеми творчості сучасних письменників;
- ✓ ознайомитись з різними літературними напрямками сучасності

Дидактичний матеріал: комп'ютерна презентація, есе, ілюстрації до творів.

Питання для обговорення

1. Творчий шлях і основні теми творів Пауло Коельо.
2. Вплив особистих духовних пошуків Коельо на творчість.
3. Центральні мотиви: духовність, самопізнання, пошук сенсу життя. Роль алегорії та притч у романі «Алхімік».
4. Літературні особливості прози Маргарет Дреббл.
5. Феміністичні мотиви та зображення жіночої долі.
6. Стиль і структура: психологічна глибина, реалістичність та деталі побуту.
7. П'єси Пітера Шеффера: теми та драматичні прийоми.
8. Аналіз п'єс «Еквус» і «Амадей».

Література і джерела інформації

1. Зарубіжна література XIX століття: Посібник [за ред. О. М. Ніколенко, В. І. Мацапури]. – К. : ВЦ «Академія», 1999. – 360 с. (Серія «Відкритий урок»)
2. Зарубіжна література XX століття: Посібник [за ред. О. М. Ніколенко, Т. М. Конєвої]. – К. : ВЦ «Академія», 1998. – 320 с. (Серія «Старшокласникам і абітурієнтам»)
3. Зубрицька М. Ното legens: читання як соціокультурний феномен / М. Зубрицька. – Львів : Літопис, 2004. – 352 с.
4. Ісаєва О. О. Організація та розвиток читацької діяльності школярів при вивченні зарубіжної літератури: Посібник для вчителя / О. О. Ісаєва. – К. : Ленвіт, 2000. – 184 с.
5. Історія зарубіжної літератури XX ст. : навч. посібник для студ. ВНЗ. Реком. МОНУ / за ред. В.І. Кузьменка. – К : ВЦ "Академія", 2010. – 496с. – (Альма-матер).
6. Історія новітньої зарубіжної літератури : навч. пос. для студ. ВНЗ. Реком. МОНУ / Г. Й. Давиденко, О. М. Чайка, Н. І. Гричаник, М. О. Кушнерьова. – К : ЦУЛ, 2008. – 274с.

Терміни та поняття

1. **Пауло Коельо** – бразильський письменник, автор бестселерів, серед яких найвідомішим є роман «Алхімік», що поєднує елементи філософії та самопізнання.
2. **Маргарет Дреббл** – англійська письменниця, відома своїми психологічними романами, в яких розглядаються соціальні проблеми, внутрішні конфлікти персонажів та місце жінки у суспільстві.
3. **Пітер Шеффер** – британський драматург, автор відомих п'єс, таких як «Еквус» і «Амадей», які досліджують психологічні та моральні дилеми.
4. **Філософський роман** – жанр літератури, в якому письменники досліджують глибокі філософські питання через історії персонажів і їхні життєві випробування (приклад – «Алхімік» Коельо).
5. **Екзистенціалізм** – філософська течія, що фокусується на пошуках сенсу життя, свободи вибору та індивідуальної відповідальності (приклад – твори Коельо і Шеффера).
6. **Психологічний роман** – жанр літератури, який глибоко досліджує внутрішній світ героїв, їхні почуття, думки та внутрішні конфлікти (характерно для романів Дреббл).
7. **Драма** – жанр літератури, у якому основна увага приділяється конфліктам між персонажами, що найчастіше відбуваються у формі діалогів (характерно для творів Шеффера).
8. **Пошук смислу життя** – ключова тема багатьох творів Коельо, в яких персонажі прагнуть знайти своє призначення і відповіді на життєві питання.
9. **Психологічний конфлікт** – основа творів Дреббл і Шеффера, в яких персонажі стикаються з внутрішніми протиріччями та моральними дилемами.
10. **Міфологічні мотиви** – елементи міфів і легенд, які часто використовуються в творах Коельо для створення символізму та глибшого смислу.

Практичні завдання

1. Проаналізувати основну тему самопізнання та пошуку смислу в романах Пауло Коельо.
2. Дослідити психологічний портрет героїв творів Маргарет Дреббл і їхні соціальні проблеми.
3. Розглянути мотиви внутрішніх конфліктів у п'єсах Пітера Шеффера.
4. Порівняти філософські ідеї у творах Коельо та Шеффера.
5. Дослідити вплив міфологічних та релігійних символів у романах Пауло Коельо.
6. Провести аналіз гендерних проблем і ролі жінки у романах Маргарет Дреббл.
7. Проаналізувати тему творчості і божевілля у п'єсі Пітера Шеффера «Еквус».
8. Дослідити роль мистецтва та музики у п'єсі Шеффера «Амадей».

Завдання для самостійної роботи

1. Прочитати роман Пауло Коельо «Алхімік» і проаналізувати його як філософський роман.
2. Підготувати презентацію на тему «Психологічний портрет героїв у творах Маргарет Дреббл».

3. Написати реферат на тему «Творчість і божевілля у п'єсі Пітера Шеффера "Еквус"».
4. Дослідити гендерну проблематику у творах Маргарет Дреббл.
5. Порівняти теми внутрішнього пошуку у творах Коельо та Шеффера.
6. Написати есе на тему «Психологічний конфлікт і пошук сенсу життя у творах Пауло Коельо».
7. Дослідити символізм та міфологічні мотиви у творах Коельо і Шеффера.
8. Підготувати реферат на тему «Соціальна роль жінки у романах Маргарет Дреббл».

Теми для реферату

1. «Філософські теми у творчості Пауло Коельо».
2. «Психологічний портрет сучасної жінки у романах Маргарет Дреббл».
3. «Тема божевілля і творчості у п'єсі Пітера Шеффера "Еквус"».
4. «Міфологічні та релігійні мотиви у романах Пауло Коельо».
5. «Внутрішній конфлікт і його вплив на долю героїв у творах Маргарет Дреббл».
6. «Порівняння філософських тем у творах Пауло Коельо і Пітера Шеффера».
7. «Моральна дилема і конфлікт у п'єсі Пітера Шеффера «Амадей»».
8. «Соціальна критика у творах Маргарет Дреббл».
9. «Пошук сенсу життя як основна тема романів Пауло Коельо».
10. «Вплив музики та мистецтва на розвиток сюжету п'єси «Амадей» Пітера Шеффера».
11. «Філософські теми та самопізнання у творах Пауло Коельо».
12. «Соціальні питання та зображення внутрішнього світу жінки у романах Маргарет Дреббл»
13. «Конфлікт між мистецтвом і мораллю у п'єсах Пітера Шеффера».
14. «Індивідуальність та суспільні обмеження у творчості Пауло Коельо, Маргарет Дреббл та Пітера Шеффера».

КРИТЕРІЇ ДО ОЦІНЮВАННЯ УСНИХ ВІДПОВІДЕЙ, ВИКОНАННЯ ТВОРЧИХ, ПРОБЛЕМНО-ПОШУКОВИХ ТА ДОСЛІДНИЦЬКИХ ЗАВДАНЬ

Загальними критеріями оцінювання усних відповідей виконання творчих, проблемно-пошукових та дослідницьких завдань є: повнота розкриття питання; самостійність мислення, здатність до творчого пошуку, аналізу, генерування ідей, логіка викладу, культура мовлення; емоційність та переконливість; використання основної та додаткової літератури; уміння робити порівняння та висновки.

Критерії оцінювання здобувача на практичних заняттях:

«Відмінно» - прояв декількох видів активності на занятті: виступ із повідомленням, відповіді на запитання викладача, участь у колективних дискусіях, диспутах та обговоренні матеріалу тощо.

«Добре» - прояв меншої активності на занятті: виступ із повідомленням, відповіді на запитання викладача, слабка участь у колективних дискусіях, диспутах та обговоренні матеріалу з допущенням певних недоліків чи неточностей.

«Задовільно» - прояв одного виду активності на занятті: відповідь на запитання викладача, яка є неповною та не чіткою, участь у колективних дискусіях, диспутах та обговоренні матеріалу є малоактивною, здебільшого ініційована викладачем.

Пасивна присутність на занятті не оцінюється.

Здобувач, який не з'являвся на заняття (з поважних причин, підтверджених документально), а отже, не мав поточних оцінок, має право повторно пройти поточний контроль під час консультацій. На консультаціях здобувач може відпрацювати пропущені практичні заняття, а також ліквідувати заборгованості з інших видів навчальної роботи (в тому числі індивідуальні завдання проблемно-пошукового та дослідницького характеру). Самостійна (індивідуальна) робота здобувачів, яка передбачена в темі поряд з аудиторною, оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному занятті.

Контроль, оцінювання і облік поточної успішності на аудиторних (практичних) заняттях, самостійної (індивідуальної) роботи здійснюється шляхом виставлення в журналі обліку роботи викладача оцінок за чотирибальною (**національною**) шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»). Якщо оцінюється кілька складових, то результатом є **середньоарифметична оцінка**.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ

1. Аналіз роману: Прочитати роман Федеріко Гарсія Лорки «Будинок Бернарди Альби» і написати есе на тему соціальної несправедливості та ролі жінки у творі.
2. Порівняльний аналіз: Порівняти образ трагічного героя в античній літературі (наприклад, «Антигона» Софокла) і в творчості Вільяма Шекспіра («Гамлет»). Проаналізувати спільні риси та відмінності.
3. Дослідження епохи Відродження: Написати реферат на тему «Гуманізм як основна ідея літератури Відродження на прикладі творчості Данте, Петрарки та Боккаччо».
4. Аналіз символізму: Прочитати кілька творів Шарля Бодлера з «Квітів зла» і проаналізувати основні символи та їх значення у контексті поезії модернізму.
5. Літературний огляд: Підготувати огляд творчості Франца Кафки та дослідити, як у його творах відображаються абсурдність існування і страх перед бюрократією.
6. Гендерна проблематика: Прочитати роман В'ірджинії Вулф «До маяка» і написати есе на тему гендерних ролей і психологічних переживань персонажів.
7. Вивчення стилю: Проаналізувати стиль і техніку написання роману Джеймса Джойса «Улісс», звертаючи увагу на експериментальні літературні прийоми.
8. Дослідження міфологічних мотивів: Підготувати реферат на тему «Міфологічні мотиви у творчості Германна Гессе», зокрема у романі «Сіддхартха».
9. Соціальна критика: Прочитати роман «Мобі Дік» Германа Мелвілла і написати есе на тему боротьби людини з природою та ролі долі в житті людини.
10. Аналіз драматургії: Прочитати п'єсу «Чекаючи на Годо» Семюела Беккета і підготувати аналіз абсурдизму в контексті театру ХХ століття.
11. Романтизм у поезії: Прочитати вибрані вірші Джона Кітса та проаналізувати теми краси, смерті та природи в контексті романтизму.

12. Творчість екзистенціалістів: Дослідити філософські ідеї екзистенціалізму в романі Альбера Камю «Чума» та написати есе на тему абсурду та свободи вибору.

ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Розвиток давніх цивілізацій (Шумер, Єгипет, Індія, Китай).
2. Періодизація античної літератури.
3. Тематична класифікація, періодизація античної міфології.
4. Історичний аспект розвитку давніх цивілізацій.
5. Тематична класифікація античної міфології.
6. Поняття «всесвітній літературний процес».
7. Дидактичний епос (після гомерівський період).
8. Давньогрецький героїчний епос та його зв'язок з циклом міфів про троянську війну
9. Зміст поеми «Іліада», основна структура та ідея твору.
10. Еволюція образу Ахілла, характеристика інших образів.
11. Дидактичний епос /післягомерівський період/.
12. Поема Гесіода «Труди і дні» як зразок архаїчної дидактики.
13. Пародійний епос «Батрахоміомахія, або Війна жаб і мишей».
14. Старогрецька лірика: Каллін, Тіртей, Солон, Мімнерм, Архілох.
15. Зародження та походження драми.
16. Особливості дидактичного епосу.
17. Творчість Публія Вергілія Марона («Буколіки», «Георгіки»).
18. Героїчна поема «Енеїда».
19. Квінт Горацій Фланк «Римські оди», «Послання до Пізонів».
20. Старогрецька любовна лірика.
21. Провідні теми поетичної творчості Сапфо, Анакреона.
22. Синтез поезії та музики.
23. Література латинською мовою.
24. Клерикальна та світська література.
25. Ідейний зміст поеми: релігійно-філософські аспекти «Божественної комедії» Данте.
26. Образи раю, чистилища та пекла як символи духовного шляху людства («Божественної комедії» Данте).
27. Символіка та алегорія у «Божественній комедії».
28. Література доби еллінізму та епохи Римського панування.
29. Класична трагедія. Есхіл «Перси», «Прометей закутий».
30. Софокл «Цар Едіп», «Антигона», Еврипід «Медея».
31. Виникнення античного театру.
32. Зародження драми. Класична трагедія. Есхіл «Перси», «Прометей закутий».
33. Софокл «Цар Едіп», «Антигона». Еврипід «Медея».
34. Давньоірландська література.
35. Доба Середньовіччя як етап розвитку світової культури.
36. Вплив християнства на розвиток культури і мистецтва.
37. Відродження як літературна епоха.
38. Етапи розвитку гуманістичної літератури.
39. Роль античної спадщини для світової культури.

40. Своєрідність іспанської культури.
41. «Пісня про Сіда» – перлина іспанської культури.
42. Німецький героїчний епос.
43. Соціально – економічні зрушення в країні. «Пісня про Нібелунгів».
44. Англосаксонський епос. «Поема про Беовульфа».
45. Література періоду розквіту феодалізму.
46. Міська та народні літератури.
47. Становлення лицарства.
48. Культ «Прекрасної дами».
49. Лірика трубадурів та труверів.
50. Міська і народна літератури.
51. Жанри міської літератури. (Фабліо. Шванк).
52. «Роман про Лиса». Народна сміхова культура.
53. Особливості творів Середньовіччя.
54. Спадщина геніального митця.
55. Періодизація творчості Шекспіра та класифікація шекспірівських творів.
56. Трагедії «Ромео та Джульєтта».
57. Сонети Шекспіра.
58. Історія кохання в сонетах Ф. Петрарки.
59. Образи ліричного героя та героїні.
60. Структура сонетів Ф. Петрарки.
61. Національно-історична та жанрово-літературна основа роману «Дон Кіхот» Мігеля Сервантеса.
62. Соціальний і філософський зміст образу головного героя роману та його супутника Санчо Панси.
63. «Гамлет» В. Шекспіра – апофеоз філософського осмислення англійської дійсності доби занепаду ренесансного гуманізму.
64. Генеза трагедії «Гамлет».
65. Проблема помсти у трагедії Шекспіра «Гамлет» та її специфіка.
66. Образи «месників» у трагедії Шекспіра «Гамлет» (Лаерт, Фортінбрас, Гамлет).
67. Критика фальшивого суспільства у трагедії.
68. Образи короля та придворних. Гамлет і Офелія.
69. Гамлет як Ренесансна особистість.
70. Гамлет як інтелектуальний герой.
71. Літературна боротьба у XVII ст.
72. Бароко, його філософські основи.
73. Класицизм – провідний напрям даного періоду.
74. Етапи розвитку класицизму.
75. Проза і поезія французького класицизму.
76. Ж.-Б. Мольєр «Міщанин-шляхтич» – вершина жанру комедії-балету.
77. Характеристика образу пана Журдена («Міщанин-шляхтич» Мольєра).
78. Характеристика другорядних образів: графа Доранта, маркизи Дорімени, Клеонта, пані Журдена.
79. Соціально-філософська концепція Ж.-Ж. Руссо. «Нова Елоїза».
80. Сентименталізм.
81. Творчість Стерна як найяскравішого представника сентименталізму.
82. Філософсько-політична, памфлетна основа роману «Мандрі Гулівера».

83. Творчість Генрі Філдінга – одного із засновників європейського реалістичного роману. Роман «Історія Тома Джонса, Знайди».
84. Критика буржуазно-обивательського середовища в романі. Трагедія Емми Боварі (Бодлер «Емма Боварі»).
85. Погляди просвітників на виховання.
86. Розвиток художньої культури.
87. Класицизм та його антифеодальний дух.
88. Історичні передумови виникнення романтизму.
89. Реалізм. Характерні особливості.
90. Декаданс. Вплив кризових явищ на літературу.
91. «Людська комедія» О. де Бальзака і місце в ній повісті «Гобсек».
92. Гобсек – скнара, Гобсек – філософ. («Людська комедія» О. де Бальзака).
93. Причини деградації особистості Гобсека («Людська комедія» О. де Бальзака).
94. Образи протилежного плану, їхній зв'язок з головним героєм.
95. Гобсек, Чічков, Пузир... спільність героїв, їхнє життєве кредо.
96. Особливості французької прози XIX століття.
97. Життєвий творчий шлях Фредеріка Стендаля.
98. Новелістика французького письменника «Ваніна Ваніні».
99. Романтичні і реалістичні тенденції в романах Стендаля.
100. Проспер Меріме – майстер реалістичної новели.
101. Гі Де Мопассан – представник критичного реалізму.
102. Новелістика французького письменника Проспера Меріме «Ваніна Ваніні».
103. Томас Манн. Життєвий і творчий шлях письменника.
104. Т. Манн – німецький письменник, його світоглядні та естетичні позиції.
105. Філософський зміст «великих романів» Т. Манна.
106. Творчий метод Томаса Манна, його новаторство.
107. Розмаїття векторів культурно-літературного розвитку.
108. Філософи-екзистенціалісти XX століття.
109. Художня література Японії.
110. Література країн «третього світу».
111. Життєвий шлях Франца Кафки – німецькомовного письменника.
112. Кафкіанізм. Особливості стилю Кафки.
113. Аналіз новели «Перевтілення».
114. Творчість Г.Аполлінера.
115. Переоцінка філософських, соціальних, політичних і естетичних цінностей у сучасній зарубіжній літературі.
116. Загальна характеристика провідних тенденцій прози другої половини XX століття. Перехід від модернізму до постмодернізму.
117. Дійсність як «механічний театр маріонеток, де режисером була пані Машина».
118. Проблематика та ідейний зміст роману «Домбі і син».
119. Основні тенденції розвитку зарубіжної літератури XXI століття.
120. Вплив глобалізації та цифрових технологій на літературу.
121. Експерименти з наративом, змішання жанрів та стилістичні інновації.
122. Повернення до реалізму та розвиток нових форм реалізму (магматичний, гіперреалізм).
123. Основні теми зарубіжної літератури XXI століття.
124. Адаптації літературних творів у кінематографі та інших медіа.
125. Передумови розвитку норвезької літератури.

126. Творчий шлях і основні теми творів Пауло Коельо.
127. Центральні мотиви: духовність, самопізнання, пошук сенсу життя.
128. Роль алегорії та притч у романі «Алхімік».
129. Літературні особливості прози Маргарет Дреббл.
130. Феміністичні мотиви та зображення жіночої долі.
131. Стиль і структура: психологічна глибина, реалістичність та деталі побуту.
132. П'єси Пітера Шеффера: теми та драматичні прийоми.
133. Аналіз найвідоміших п'єс, таких як «Еквус» і «Амадей».

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова (Б)

1. Концепція Нової української школи [Електронний ресурс] – Режим доступу: [http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednyaua-sch2016/koncepciya.html](mailto:1. http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednyaua-sch2016/koncepciya.html)
2. Програми НУШ для 5–9 класів – навчальні програмимailto:<https://osvita.ua> › Середня освіта › Навчальні програми
3. Підлісна, Г. Н. Антична література : навч. посібн. Затв. МОНУ / Г. Н. Підлісна. – К : Вища школа, 1992. – 255с.
4. Зарубіжна література ранніх епох. Античність. Середні віки. Відродження : навч. посіб. Затв. МОНУ / Ф. І. Прокаєв, Б. В. Кучинський, Ю. Л. Булаховська, І. В. Долганов. – К : Вища школа, 1994. – 406 с.
5. Мегела, І. Зарубіжна література XVII-XX століть : статті, рецензії, дослідження, відгуки / І. Мегела. – К. : Вадим Карпенко, 2010. – 276 с.

Літературні джерела представлені в науковій бібліотеці МДУ (НБ)

6. Абрамович С. Д. Священні книги людства. Веди, Авеста, Біблія, Коран / С.Д. Абрамович. – Харків : Веста: Видавництво «Ранок», 2003. – 192 с. (Серія «Бібліотека вчителя зарубіжної літератури»)
7. Антична література. Хрестоматія. 5-9 клас : Реком. МОНУ. – Львів : Світ, 1998. – 304с.
8. Бандура О. Теорія літератури в тезах, дефініціях, таблицях: Навчальний довідник / О. Бандура, Г. Бандура. – К. : Шкільний світ, 2008. – 128 с. – (Бібліотека «Шкільного світу»).
9. Белаш, Г. О. Історія античної літератури : навч. посібник для студ. ВНЗ. Реком. МОНУ / Г. О. Белаш. – К. : ЦУЛ, 2012. – 236 с.
10. Білоус, П. В. Історія української літератури XI-XVIII ст. : навч. посібник для студ. ВНЗ. Реком. МОНУ / П. В. Білоус. – К : ВЦ "Академія", 2009. – 424 с. – (Альма-матер).
11. Бредбері, Р. 451* за Фаренгейтом / Р. Бредбері. – Тернопіль : Богдан, 2011. – 208 с. – (Серія "Горизонти фантастики").
12. Волошина Н. Й. Наукові основи методики літератури: Посібник / Н. Й. Волошина, О. М. Бандура, О. А. Гальонка та ін.[за ред. Н. Й. Волошиної] – К. : Ленвіт, 2002. – 344 с.
13. Волощук Е. Технэ майевтикe: Теория и практика анализа литературного произведения / Е. Волощук, Б. Бегун // Тема. – 1997. – № 1-2. – 248 с.

14. Гловацька, К. Міфи давньої Греції / К. Гловацька. – вид. 4-те, доп. – К. : Веселка, 1991. – 264 с.
15. Гоголь, М. Зібрання творів у семи томах. т.7 Історична проза.Статті. Матеріали / М. Гоголь. – К. : Наукова думка, 2012. – 375 с.
16. Давиденко Г. Й. Історія зарубіжної літератури ХХ ст.: Навчальний посібник / Г. Й. Давиденко, Г. М. Стрельчук, Н. І. Гринчак. – К. : Центр учбової літератури, 2011. – 488 с.
17. Давиденко, Г. Й. Історія зарубіжної літератури середніх віків та доби Відродження : навч. пос. для студ. ВНЗ. Реком. МОНУ / Г. Й. Давиденко, В. Л. Акуленко. – К : ЦУЛ, 2007. – 248с.
18. Давиденко, Г. Й. Історія західноєвропейської літератури раннього і зрілого Середньовіччя : навч. посібник для студ. ВНЗ. Допущено МОНУ / Г. Й. Давиденко. – Суми : Університетська книга, 2006. – 261 с.
19. Дичківська І. Інноваційні педагогічні технології / І. Дичківська. – К. : Академвидав, 2004. – 352 с.
20. Діккенс, Ч. Пригоди Олівера Твіста : роман / Ч. Діккенс. – К : Дніпро, 1987. – 423с.

Допоміжна (Д)

21. Зарубіжна література ХІХ століття: Посібник [за ред. О. М. Ніколенко, В. І. Мацапури]. – К. : ВЦ «Академія», 1999. – 360 с. (Серія «Відкритий урок»)
22. Зарубіжна література ХХ століття: Посібник [за ред. О. М. Ніколенко, Т. М. Конєвої]. – К. : ВЦ «Академія», 1998. – 320 с. (Серія «Старшокласникам і абітурієнтам»)
23. Зарубіжна література ранніх епох. Античність. Середні віки. Відродження : навч. посіб. Затв. МОНУ / Ф. І. Прокаєв, Б. В. Кучинський, Ю. Л. Булаховська, І. В. Долганов. – К : Вища школа, 1994. – 406 с.
24. Зубрицька М. Homo legens: читання як соціокультурний феномен / М. Зубрицька. – Львів : Літопис, 2004. – 352 с.
25. Ісаєва О. О. Організація та розвиток читацької діяльності школярів при вивченні зарубіжної літератури: Посібник для вчителя / О. О. Ісаєва. – К. : Ленвіт, 2000. – 184 с.
26. Ісаєва О. О. Теорія і технологія розвитку читацької діяльності старшокласників у процесі вивчення зарубіжної літератури : Монографія / О. О. Ісаєва. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2003. – 380 с.
27. Історія зарубіжної літератури ХХ ст. : навч. посібник для студ. ВНЗ. Реком. МОНУ / за ред. В.І. Кузьменка. – К : ВЦ "Академія", 2010. – 496с. – (Альма-матер).
28. Історія новітньої зарубіжної літератури : навч. пос. для студ. ВНЗ. Реком. МОНУ / Г. Й. Давиденко, О. М. Чайка, Н. І. Гричаник, М. О. Кушнерьова. – К : ЦУЛ, 2008. – 274с.
29. Кирилюк З. В. Зарубіжна література. Античність. Середньовіччя. Відродження. Бароко. Класицизм: Посібник для вчителя / З. В. Кирилюк. – Тернопіль : Астон, 2002. – 259 с.
30. Кичук Н. Формування творчої особистості вчителя / Н. Кичук. – К. : Либідь, 1991. – 222 с.

31. Клименко Ж. В. Зарубіжна література. Позакласні заходи. 5–6 класи: Посібник для вчителя / Ж. В. Клименко, О. О. Ісаєва. – Харків: Веста : Видавництво «Ранок», 2004. – 128 с.
32. Клименко Ж. В. Теорія і технологія вивчення перекладних художніх творів у старших класах загальноосвітньої школи / Ж. В. Клименко. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2006. – 340 с.
33. Ковальова, С. І. Зарубіжна література : Навч.-метод. поісбник-хрестоматія для 7 класу / С. І. Ковальова, С. В. Музика. – Тернопіль : Астон, 2007. – 372 с.
34. Ковальова, С. І. Зарубіжна література : Навч.-метод. поісбник-хрестоматія для 7 класу / С. І. Ковальова, С. В. Музика. – Тернопіль : Астон, 2007. – 372 с.
35. Кравець, Л. Динаміка метафори в українській поезії ХХ ст. : монографія / Л. Кравець. – К. : Академія, 2012. – 416 с. – (Монограф).
36. Манн, Г. Молоді літа короля Генріха IV : роман / Г. Манн. – К. : Вища школа, 1982. – 576 с.
37. Мегела, І. Історія давньогрецької літератури : навч. посібник для студ. ВНЗ. Реком. МОНУ / І. Мегела. – К. : Вадим Карпенко, 2012. – 340 с.
38. Міфологія : для дітей середнього шкільного віку / укл. Г.Е. Єрмановська. – Харків : Фоліо, 2015. – 319 с.
39. Наєнко, М. К. Історія українського літературознавства і критики : Рекомен. МОНУ для студ.ВНЗ / М. К. Наєнко. – К : ВЦ "Академія", 2010. – 520с. – (Альма-матер)
40. Опільський, Ю. Золотий лев : повість / Ю. Опільський. – К. : Дніпро, 1989. – 411 с.
41. Розман І. І., Курта Я. І. Культурологічний аспект вивчення зарубіжної літератури // Science and education: problems, prospects and innovations. Abstracts of III International Scientific and Practical Conference Kyoto, Japan 2-4 December 2020/ С. 620-624.
42. Розман І.І. Симинець А.-Е.С., Нваторство та вклад Ж.Б. Мольєрам у французький театр // Наука майбутнього: збірник наукових праць студентів, аспірантів та молодих вчених / гол. ред. колегії В.В. Гоблик; заст. гол. ред. І.І. Алмашій. – Мукачево: РВВ МДУ, 2018. – Вип. 2(2). С. 117 – 120.
43. Розман І.І. Радик В.В. Синтаксичні стилістичнізасоби створенняс експресії у творах в. Шекспіра. // Наука майбутнього: збірник наукових праць студентів, аспірантів та молодих вчених / гол. ред. колегії В.В. Гоблик.(гол. ред.), Алмашій І.І.(заст. гол. ред.) та ін.- Мукачево: РВВ МДУ, 2018.-Вип.1(1). С. 209 – 212.
44. Розман І.І. Зарубіжна література ХVІІ-ХХ ст./ навчальний посібник [авт.-уклад. І.І. Розман, Н.В. Рокосовик]. – Київ, «Талком». 2018. – 367 с.
45. Розман І.І. Зінченко В.О. Особливості викладання зарубіжної літератури у 9 класі // The 5th International scientific and practical conference “The world of science and innovation” (December 9-11, 2020) Cognum Publishing House, London, United Kingdom. 2020. P. 709-714.
46. Розман І.І. Педагогічна компаративістика та формування читацької компетентності на уроках зарубіжної літератури // Науково-практичний журнал «Медична освіта». ТНМУ, Тернопіль, 2021. № 3 (93). С. 97-100.
47. Розман І.І. Підготовка майбутніх вчителів зарубіжної літератури до формування в учнів предметних компетентностей (Preparation of future teachers of foreign literature for the formation of students of subject competencies)// «Гірська школа Українських Карпат» ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя

- Стефаніка». Івано-Франківськ, 2021. № 25. С. 98-101.
48. Розман І.І., Попович Н.Ю. Зарубіжна література: особливе місце у освітньому процесі // The 5th International scientific and practical conference “The world of science and innovation” (December 9-11, 2020) Cognum Publishing House, London, United Kingdom. 2020. P. 705-709.
  49. Розман І.І., Воронінська К.Є., Особливості перекладу ліричних творів на факультативних заняттях із зарубіжної літератури // Наука майбутнього: збірник наукових праць студентів, аспірантів та молодих вчених / гол. ред. колегії В.В. Гоблик; заст. гол. ред. І.І. Алмашій. – Мукачево: РВВ МДУ, 2021. – Вип. 2(8). С. 33 – 37.
  50. Розман І.І., Попович А.М., Естетичне виховання на уроках зарубіжної літератури // Збірник наукових праць студентів, аспірантів та молодих вчених «Наука майбутнього» Мукачево : РВВ МДУ, 2021. – Випуск 1(7). – С.112-116
  51. Розман І.І., Попович М.В. Особливості викладання зарубіжної літератури у 5 класі // Міжнародний науковий журнал «ОСВІТА І НАУКА» / ред. кол.: Т.Д. Щербан (гол. ред.); заст. гол. ред.: Jerzy Piwowarski; В.В. Гоблик. – Мукачево-Ченстохова: РВВ МДУ; Гуманістично-природничий університет ім. Яна Длугоша в місті Ченстохові, 2020. – Вип. 2(29). – С. 99 - 101.
  52. Розман І.І., Попович М.В., Особливості методики викладання зарубіжної літератури у 8-му класі // Збірник наукових праць студентів, аспірантів та молодих вчених «Наука майбутнього» Мукачево : РВВ МДУ, 2021. – Випуск 1(7). – С.109-112.
  53. Розман І.І., Радик В.В., Середньовічна персько-гаджицька література: сукупність письмових творів// Наука майбутнього: збірник наукових праць студентів, аспірантів та молодих вчених/ ред. кол. Гоблик В.В.(гол. ред.), Алмашій І.І. (заст. гол. ред.) та ін.- Мукачево: РВВ МДУ, 2018.-Вип.1(1). С. 204 – 208.
  54. Розман І.І., Орсагош Л. Специфіка викладання зарубіжної літератури // The 5th International scientific and practical conference “The world of science and innovation” (December 9-11, 2020) Cognum Publishing House, London, United Kingdom. 2020. P. 719-723.
  55. Савченко, Т. А. Зарубіжна література : Навч. посібник для уч. сер. навч. закл. / Т. А. Савченко. – К : Вища школа, 1972. – 100 с.
  56. Султанов, Ю. І. У світі античної літератури. Давньогрецька література. Література Стародавнього Риму : посібник. Реком МОНУ / Ю. І. Султанов. – Харків : Ранок, Веста, 2002. – 112 с. – (Скарбниця словесника).
  57. Чижевський, Д. І. Історія української літератури / Д. І. Чижевський. – К. : Академія, 2008. – 568 с. – (Альма-матер).
  58. Чик, Д. Longo sed proximus intervallo:жанрові системи української та англійської прози кінця XVIII- XIX ст. : монографія / Д. Чик. – Хмельницьк : ФОРМ Цюпак, 2017. – 356 с.
  59. Шаповалова, М. С. Історія зарубіжної літератури. Середні віки та Відродження : підручник. Затв. МОНУ / М. С. Шаповалова, Г. Л. Рубанова, В. А. Моторний ; за ред. Я.І. Кравця. – 3-тє вид., перероб. і доп. – К : Знання, 2011. – 476 с.
  60. Шаповалова, М. С. Історія зарубіжної літератури. Середні віки та Відродження : підручник. Затв. МОНУ / М. С. Шаповалова, Г. Л. Рубанова, В. А. Моторний ; за ред. Я.І. Кравця. – 3-тє вид., перероб. і доп. – К : Знання, 2011. – 476 с.

61. Бібліотека світової літератури – оригінали та переклади (Library of the world literature – original texts and translations): <http://ae-lib.narod.ru>.
62. Державна бібліотека України для юнацтва: <http://www.4uth.gov.ua/>
63. Національна бібліотека України для дітей: www.chl.kiev.ua/.
64. Національна парламентська бібліотека України: <http://www.nplu.org/>
65. Львівська обласна бібліотека для дітей : <http://kazkar.at.ua/lodb.org.ua/>
66. Електронна бібліотека української літератури (зарубіжна література): <http://ukrlib.com>.
67. Бібліотека українського центру: <http://ukrcenter.com>.
68. Дитячий сайт «Казкар»: <http://kazkar.at.ua/>

Навчально-методичне видання

ЗРУБІЖНА ЛІТЕРАТУРА

**Методичні вказівки до проведення практичних занять
для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності
014.021 Середня освіта (Англійська мова і зарубіжна література)**

Тираж 10 пр.

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до
Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої
продукції ДК № 4916 від 16.06.2015 р.

Редакційно-видавничий відділ МДУ, 89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>